

PREZES
REGIONALNEJ IZBY OBRACHUNKOWEJ
W KATOWICACH

Znak: WK-610/19/4/19

Katowice, 31 października 2019 r.

Pan
Piotr Kuczera
Prezydent Miasta
Rybnika

Wystąpienie pokontrolne

Inspektorzy Regionalnej Izby Obrachunkowej w Katowicach przeprowadzili w dniach: 8 lipca 2019 r. do 22 sierpnia 2019 r., kontrolę kompleksową gospodarki finansowej **Miasta Rybnika** za okres od 1 stycznia 2015 r. do 22 sierpnia 2019 r.

Ustalenia kontroli zostały zawarte w protokole kontroli, podpisanym w dniu 3 września 2019 r., którego jeden egzemplarz pozostawiono w jednostce kontrolowanej.

Poniżej przedstawiam poszczególne nieprawidłowości, wskazując wnioski zmierzające do ich usunięcia i usprawnienia badanej działalności oraz osoby odpowiedzialne za nieprawidłowe wykonywanie czynności służbowych, stosownie do art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 561 z późn. zm.).

W zakresie zamówień publicznych:

- W zakresie realizowanego w latach 2017 - 2018 zadania pn.: „Budowa żłobka wraz z zagospodarowaniem terenu Zespołu Szkół nr 3 w Rybniku przy ul. Orzepowickiej w dzielnicy Maroko-Nowiny” stwierdzono:

✓ *niejednoznaczne i niewyczerpujące opisanie przedmiotu zamówienia, z naruszeniem art. 29 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 2164 z późn. zm.). Stosownie do ww. przepisu, przedmiot zamówienia opisuje się w sposób jednoznaczny i wyczerpujący, za pomocą dostatecznie dokładnych i zrozumiałych określeń, uwzględniając wszystkie wymagania i okoliczności mogące mieć wpływ na sporządzenie oferty, a w przypadku zamówienia na roboty budowlane zamawiający opisuje przedmiot zamówienia za pomocą dokumentacji projektowej oraz specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych.*

Przedmiot zamówienia opisano za pomocą dwóch niezależnie opracowanych dokumentacji projektowych, zatwierdzonych odrębnymi decyzjami o pozwoleniu na budowę; wcześniej zatwierdzony został projekt zagospodarowania terenu Zespołu Szkół nr 3 (decyzja

nr 143/6740/2017 z dnia 1 marca 2017 r.), później projekt budowy żłobka (decyzja nr 586/6740/2017 z dnia 4 lipca 2017 r.).

W trakcie realizacji zadania stwierdzono kolizję pomiędzy ww. dokumentacjami projektowymi, tj. projekt budowy żłobka w części zagospodarowania terenu nałożył się na wcześniej zatwierdzony projekt zagospodarowania terenu Zespołu Szkół nr 3. Sytuacja ta spowodowała m.in. konieczność zmiany pierwotnej lokalizacji śmietnika (zatwierdzonej decyzją nr 143/6740/2017 z dnia 1 marca 2017 r.).

Wobec powyższego niezbędne okazało się opracowanie nowego projektu (m.in. ze śmietnikiem w nowej lokalizacji) i uzyskanie zamiennego pozwolenia na budowę (istotne odstępienie od warunków pozwolenia na budowę). Uzyskanie zamiennej decyzji nr 114/6740/2018 z dnia 2 lutego 2018 r. o pozwoleniu na budowę (do decyzji nr 143/6740/2017 z dnia 1 marca 2017 r.) należało do zamawiającego.

W konsekwencji nieprawidłowego opisu przedmiotu zamówienia wykonawca zadania przekroczył termin wykonania robót budowlanych względem terminu określonego w § 7 ust. 1 umowy nr IMI.272.59.2017 z dnia 26 lipca 2017 r. (do 15 listopada 2017 r.) o 117 dni.

Zgodnie z wyjaśnieniami zamawiającego, w okresie od wszczęcia postępowania do terminu złożenia ofert, wykonawca zadania, ani też inni wykonawcy biorący udział w postępowaniu, nie zadawali pytań w zakresie wyjaśnień do specyfikacji istotnych warunków zamówienia dotyczących braku synchronizacji dwóch niezależnych dokumentacji projektowych, w oparciu o które przedmiot zamówienia był realizowany.

✓ nieprawidłowe wykonanie postanowień umowy nr IMI.272.59.2017 z dnia 26 lipca 2017 r., co polegało na zapłaceniu z tytułu faktur częściowych kwoty przekraczającej 80% całego wynagrodzenia umownego.

Powyższe było niezgodne z § 9 ust. 1 umowy nr IMI.272.59.2017 z dnia 26 lipca 2017 r. w związku z art. 44 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 2077 z późn. zm.). Stosownie do postanowień ww. umowy i przywołanych przepisów, łącznie faktury częściowe (do momentu podpisania końcowego protokołu odbioru robót) nie mogły przekroczyć 80% wynagrodzenia umownego, a zgodnie ze wskazanym powyżej przepisem wydatki publiczne powinny być dokonywane w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.

Wykonawca za realizację zadania wystawił 5 faktur częściowych i fakturę końcową. Zapłacona przez zamawiającego kwota wynikająca z wystawionych przez wykonawcę ww. 5 faktur częściowych (ostatnia płatność 21 grudnia 2017 r.) wyniosła 8.265.905,99 zł, co stanowiło 86,85% wynagrodzenia umownego (wynikającego z aneksu nr 1 do umowy z dnia 5 grudnia 2017 r.).

Wyjaśniono, że zapłata z tytułu faktur częściowych kwoty przekraczającej 80% wynagrodzenia umownego była konsekwencją problemów z oficjalnym zakończeniem realizacji zadania.

Umowę nr IMI.272.59.2017 z dnia 26 lipca 2017 r. na realizację zadania, ze strony Miasta Rybnika zawarli byli Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej i Naczelnik Wydziału Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji. Aneks do umowy nr 1 z dnia 5 grudnia 2017 r. zawarli obecny Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej i Naczelnik Wydziału Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji (obecnie Naczelnik Wydziału Inwestycji).

Za realizację umowy odpowiadali pracownicy Wydziału Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji (obecnie Wydziału Inwestycji). Nadzór w tym zakresie sprawował Naczelnik Wydziału Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji (obecnie Wydziału Inwestycji).

Wniosek nr 1

Wzmocnić nadzór nad pracownikami Wydziału Inwestycji przygotowującymi postępowania o udzielenie zamówień publicznych oraz biorącymi udział w realizacji zamówień publicznych w zakresie:

- prawidłowego opisu przedmiotu zamówienia, stosownie do art. 29 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1843),
- wykonywania obowiązków wynikających z postanowień zawartych umów zgodnie z ich treścią, stosownie do art. 44 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.), mając na uwadze art. 68 oraz art. 69 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy o finansach publicznych.

- *W zakresie zamówienia publicznego nr ZP.271.126.2016, którego przedmiotem było „Wykonanie podziałów, wycen nieruchomości, opracowań oraz wykonania wznowienia i stabilizacji znaków granicznych z podziałem na zadania” (pięć zadań), w protokole postępowania nieprawidłowo wskazano ofertę, która została najwyżej oceniona. Było to niezgodne z wzorem protokołu określonym na podstawie § 3 pkt 1 lit a rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (Dz.U. z 2016 r., poz. 1128 z późn. zm.).*

W protokole postępowania ZP.271.126.2016 w wierszu nr 18: „Najkorzystniejsza oferta” nieprawidłowo wskazano nazwę wykonawców dla zadania nr 2, których oferty zostały ocenione: najwyżej (na pierwszym miejscu) i na trzecim miejscu, niezgodnie z nr oferty i uzyskaną punktacją.

Powyższe wynikało z pomyłki osoby sporządzającej protokół, która zamiennie wskazała nazwy wykonawców.

Protokół sporządził Inspektor Wydziału Zamówień Publicznych, a zatwierdził Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Inwestycji Gospodarki Przestrzennej.

Wniosek nr 2

Wzmocnić nadzór nad pracownikami Urzędu Miasta Rybnika w zakresie sporządzania protokołów postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, stosownie do postanowień rozporządzenia Ministra Rozwoju z 26 lipca 2016 r. w sprawie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1128 z późn. zm.), mając na uwadze art. 68 i art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.).

W zakresie wydatków bieżących:

- W latach 2016 - 2018 nieprawidłowo naliczono jak również zaniechano naliczenia kar umownych z tytułu nieterminowo realizowanych zobowiązań umownych, co było niezgodne z art. 42 ust. 5, art. 254 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.) w związku z art. 4 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 198 z późn. zm.) oraz postanowieniami (analogiczne wzorcowe zapisy w poszczególnych umowach) umów na wycenę nieruchomości. Stosownie do powołanych przepisów, jednostki sektora finansów publicznych są obowiązane do ustalania przypadających im należności pieniężnych, w tym mających charakter cywilnoprawny, oraz terminowego podejmowania w stosunku do zobowiązanych czynności zmierzających do wykonania zobowiązania, ustalanie, pobieranie i odprowadzanie dochodów budżetu jednostki samorządu terytorialnego następuje na zasadach i w terminach wynikających z obowiązujących przepisów, natomiast dochody z kar są jednym ze źródeł dochodów własnych gminy. Zgodnie zaś z zapisami umów, wykonawca zapłacić miał zamawiającemu kary umowne za zwłokę w wykonaniu usługi w wysokości 2% wynagrodzenia określonego za wykonanie przedmiotu umowy, za każdy dzień przekroczenia terminu, ustalonego dla wykonania jednej wyceny tj. terminu 14 dni od daty udzielenia zlecenia częściowego ale nie więcej, niż 30 % wynagrodzenia umownego. Natomiast w umowach dotyczących podziału nieruchomości, termin wykonania zlecenia częściowego określono na 150 dni.

Powyższe dotyczyło:

➤ zaniechania naliczania i wyegzekwowania kar umownych od nieterminowo zrealizowanych zleceń częściowych:

- dwóch zleceń częściowych w ramach umowy nr M.272.16.2016 z dnia 3 listopada 2016 r., której przedmiotem było wykonanie maksymalnie 30 wycen nieruchomości gruntowych. Dotyczyło to zlecenia odebranego przez wykonawcę w dniu 18 listopada 2016 r., na wykonanie wyceny działek położonych przy ul. Raciborskiej, które wykonawca przekazał na podstawie protokołu z dnia 5 grudnia 2016 r., tj. 3 dni po terminie umownym oraz zlecenia odebranego przez wykonawcę w dniu 15 grudnia 2016 r., dotyczącego wyceny działki nr 2333/31, którą wykonawca przekazał w dniu 4 stycznia 2017 r., tj. 6 dni po terminie,

- ośmiu zleceń częściowych w ramach umowy nr M.272.7.2017 z 13 lipca 2017 r., której przedmiotem było wykonanie maksymalnie 50 wycen nieruchomości gruntowych. Dotyczyło to zleceń odebranych przez wykonawcę:

- ~ 23 lutego 2018 r., na wykonanie trzech operatów szacunkowych (dwie nieruchomości w Boguszowicach oraz jedna w Rybniku), przekazanych przez wykonawcę w dniu 12 marca 2018 r., tj. 3 dni po terminie,

- ~ 16 października 2017 r., na wykonanie wyceny działki nr 4391/112 w Rybniku, przekazanej w dniu 3 listopada 2017 r., tj. 4 dni po terminie,

- ~ 8 września 2017 r., na wykonanie wyceny nieruchomości (wg księgi wieczystej: KW GL1Y/00164238/6), przekazanej w dniu 26 września 2017 r., tj. 4 dni po terminie,

- ~ 7 września 2017 r., na wykonanie wycen dwóch nieruchomości położonych w Ligocie oraz Ochojcu, przekazanych w dniu 26 września 2017 r., tj. 5 dni po terminie,

- ~ 28 sierpnia 2017 r., na wykonanie wyceny nieruchomości położonej w Rybniku, przekazanej w dniu 14 września 2017 r., tj. 3 dni po terminie,

- ~ 30 sierpnia 2017 r., na wykonanie wycen dwóch nieruchomości (wg ksiąg wieczystych: GL1Y/00135577/2 oraz GL1Y/00141074/1), przekazanych w dniu 26 września 2017 r., tj. 13 dni po terminie,

~ 8 sierpnia 2017 r., na wykonanie wyceny działki nr 2472/26, przekazanej w dniu 23 sierpnia 2017 r., tj. 1 dzień po terminie,

~ 25 lipca 2017 r., na wykonanie wyceny nieruchomości położonych w Boguszowicach oraz w Ligocie (łącznie 5 sztuk), przekazanych w dniu 9 sierpnia 2017 r., tj. 1 dzień po terminie.

➤ naliczenia kar umownych za okres krótszy niż okres faktycznej zwłoki wykonawcy, co stwierdzono w przypadku dwóch zleceń częściowych z umowy nr M.272.7.2017 z dnia 13 lipca 2017 r., odebranych przez wykonawcę:

~ 3 stycznia 2018 r., na wykonanie wyceny dwóch nieruchomości położonych w Rybniku, przekazanych przez wykonawcę w dniu 29 stycznia 2018 r., tj. 12 dni po terminie, natomiast kary umowne naliczono za zwłokę w ilości 11 dni,

~ 19 stycznia 2018 r., na wykonanie wyceny trzech nieruchomości położonych w Rybniku, przekazanych przez wykonawcę w dniu 7 lutego 2018 r., tj. 5 dni po terminie, natomiast kary umowne naliczono za zwłokę w ilości 2 dni,

➤ naliczania kar umownych jako procent od wartości fakturowanej za daną usługę przez wykonawcę a nie jako procent od wynagrodzenia umownego, co stwierdzono:

- w przypadku zleceń częściowych z umowy nr M.272.7.2017 z dnia 13 lipca 2017 r., odebranych przez wykonawcę:

~ 3 stycznia 2018 r., na wykonanie wyceny dwóch nieruchomości położonych w Rybniku, przekazanych przez wykonawcę w dniu 29 stycznia 2018 r., tj. 12 dni po terminie, (kary umowne naliczono za zwłokę w ilości 11 dni),

~ 19 stycznia 2018 r., na wykonanie wyceny trzech nieruchomości położonych w Rybniku, przekazanych przez wykonawcę w dniu 7 lutego 2018 r., tj. 5 dni po terminie, (kary umowne naliczono za zwłokę w ilości 2 dni),

~ 22 grudnia 2017 r., na wykonanie wycen 5 nieruchomości położonych w Golejowie, przekazanych przez wykonawcę w dniu 22 stycznia 2018 r., tj. 17 dni po terminie,

~ 14 grudnia 2017 r., na wykonanie wycen 3 nieruchomości położonych w Zamysławie, przekazanych przez wykonawcę w dniu 18 stycznia 2018 r., tj. 21 dni po terminie,

~ 27 grudnia 2017 r., na wykonanie wyceny nieruchomości położonej w Rybniku, przekazanej przez wykonawcę w dniu 18 stycznia 2018 r., tj. 8 dni po terminie.

Faktycznie naliczono wykonawcy karę umowną w wysokości łącznej 558,48 zł, jako procent od wartości wynagrodzenia z faktury za wykonanie wycen po terminie umownym. Natomiast wysokość kary umownej liczona jako procent od wynagrodzenia umownego wyniosłaby 2.685,00 zł. Różnicę stanowiłaby kwota: 2.126,52 zł.

- w przypadku zlecenia częściowego z umowy nr M.272.19.2016 z dnia 27 grudnia 2016 r. odebranego przez wykonawcę w dniu 10 maja 2017 r., dotyczącego podziału działki nr 711/53. Dokumentację wykonawca przekazał za pismem z dnia 5 października 2017 r., wpływ do siedziby zamawiającego: 28 listopada 2017 r.), termin 150 dni na wykonanie zadania upłynął 9 października 2017 r. (poniedziałek), zatem zlecenie częściowe wykonano: 49 dni po upływie terminu.

Faktycznie naliczono wykonawcy karę umowną w wysokości 372,00 zł, jako procent od wartości wynagrodzenia z faktury za wykonanie podziału po terminie umownym. Natomiast wysokość kary umownej liczona jako procent od wynagrodzenia umownego wyniosłaby 11.160,00 zł. Różnicę stanowiłaby kwota: 10.788,00 zł.

Dokumentację dotyczącą wykonania zleceń częściowych (operaty szacunkowe, projekt podziału) od wykonawców odbierali: Naczelnik Wydziału Mienia oraz Zastępca Naczelnika Wydziału Mienia. Oświadczenia, w których określano wysokość kar umownych podpisywał Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej.

Wniosek nr 3

Podjąć działania w celu naliczenia i wyegzekwowania kar umownych z tytułu nieterminowego wykonania zleceń częściowych realizowanych w ramach umowy nr M.272.16.2016 z dnia 3 listopada 2016 r. oraz umowy nr M.272.7.2017 z dnia 13 lipca 2017 r. oraz rozważyć ponowne naliczenie kar umownych obliczonego jako procent od wynagrodzenia umownego a nie od wartości danej faktury za wykonanie zlecenia częściowego, co dotyczy umowy nr M.272.19.2016 z dnia 27 grudnia 2016 oraz umowy nr M.272.7.2017 z dnia 13 lipca 2017 r., na podstawie zapisów ww. umów, mając na uwadze art. 42 ust. 5 oraz art. 254 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.) w związku z art. 4 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2018 r., poz. 1530 z późn. zm.).

Wniosek nr 4

Wzmocnić nadzór nad pracownikami Urzędu Miasta Rybnik w zakresie naliczania i egzekwowania kar umownych z tytułu nieterminowej realizacji zobowiązań przez wykonawców, stosownie do treści zawartych umów oraz art. 254 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.) w związku z art. 4 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2018 r., poz. 1530 z późn. zm.), mając na uwadze art. 68 i art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych.

W zakresie gospodarowania mieniem gminnym:

- *W zawiadomieniach o miejscu i terminie zawarcia umowy sprzedaży, skierowanych do osób ustalonych jako nabywcy działki nr 2853/124 o pow. 686 m², położonej w Rybniku (obwód Rybnik), nieprawidłowo wyznaczono termin zawarcia umowy sprzedaży, tzn. zawarcie umowy przewidziano w dniu 26 kwietnia 2018 r., podczas gdy zawiadomienia doręczono nabywcom w dniu 23 kwietnia 2018 r.*

Naruszono powyższym art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1977 r. o gospodarce nieruchomościami ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r., poz. 121 z późn.zm.), zgodnie z którym organizator przetargu jest obowiązany zawiadomić osobę ustaloną jako nabywca nieruchomości o miejscu i terminie zawarcia umowy sprzedaży lub oddania w użytkowanie wieczyste nieruchomości, najpóźniej w ciągu 21 dni od dnia rozstrzygnięcia przetargu. Wyznaczony termin nie może być krótszy niż 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia.

Z wyjaśnień uzyskanych w trakcie kontroli wynikało, że przyczyną nieprawidłowości było uwzględnienie pisemnej prośby nabywców nieruchomości o jak najszybsze załatwienie formalności notarialnych. W przywołanym piśmie nabywcy nie zaproponowali konkretnego terminu zawarcia umowy notarialnej.

Pisemne zawiadomienia o terminie zawarcia umowy notarialnej przygotował Inspektor w Wydziale Mienia, podpisał Naczelnik Wydziału Mienia.

Termin zawarcia umowy sprzedaży wyznaczył Naczelnik Wydziału Mienia poprzez zamieszczenie odrębnej adnotację na ww. piśmie.

Wniosek nr 5

Wzmocnić nadzór nad pracownikami Wydziału Mienia w zakresie wykonywania czynności związanych ze sprzedażą nieruchomości, stosownie do art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r., poz. 2204 z późn. zm.), mając na uwadze art. 68 oraz art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.).

- *W zakresie postępowań w latach 2016 - 2019 na oddanie w dzierżawę nieruchomości gminnych stwierdzono, że w wykazach nieruchomości przeznaczonych do oddania w dzierżawę w drodze bezprzetargowej określono opłaty z tytułu dzierżawy w wysokościach niezgodnych (rozbieżnych) z opłatami ustalonymi w zawartych w następstwie ww. wykazów umowach dzierżawy.*

Zgodnie z art. 35 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r., poz. 1774 z późn. zm.), w wykazie nieruchomości przeznaczonych do oddania w dzierżawę określa się odpowiednio wysokość opłat z tytułu dzierżawy.

Powyższe odnotowano w przypadku oddania w dzierżawę następujących nieruchomości:

- *części działek o numerach 1193/75 i 1194/75 o pow. 572 m² – w wykazie określono czynsz miesięczny za dzierżawę w wysokości 385,00 zł netto, natomiast w zawartej na okres od 1 lutego 2017 r. do 31 stycznia 2027 r. umowie dzierżawy nr M.6845.416.2016 z dnia 23 stycznia 2017 r. ustalono czynsz w wysokości 610,00 zł netto.*

Jak wyjaśniono, w wykazie nieruchomości gminnych przeznaczonych do oddania w dzierżawę w drodze bezprzetargowej z dnia 10 listopada 2016 r. omyłkowo określono czynsz dzierżawny w wysokości 385,00 złotych netto, zamiast 610,00 złotych netto. Wysokość czynszu w umowie ustalona została zgodnie z zarządzeniem Nr 33/2016 Prezydenta Miasta Rybnika z dnia 15 stycznia 2016 r. w sprawie ustalenia stawek czynszu za dzierżawę gruntów gminnych.

- *części działki nr 2554/91 o pow. 117 m² – w wykazie określono czynsz roczny za dzierżawę w wysokości 150,00 zł (zgodnie z zarządzeniem Nr 33/2016 Prezydenta Miasta Rybnika z dnia 15 stycznia 2016 r.), natomiast w zawartej na okres od 1 kwietnia 2018 r. do 30 września 2020 r. umowie dzierżawy nr M.6845.26.2018 z dnia 20 marca 2018 r. ustalono czynsz w wysokości 50,00 zł.*

Jak wyjaśniono, po opublikowaniu w dniu 23 lutego 2018 r. wykazu nieruchomości gminnych przeznaczonych do oddania w dzierżawę w drodze bezprzetargowej, pismem z dnia 26 lutego 2018 r. dzierżawca wystąpił z wnioskiem o utrzymanie czynszu w dotychczasowej wysokości, tj. 50,00 złotych rocznie, na co uzyskał zgodę. Zaniechanie sporządzenia wykazu zawierającego skorygowaną wysokość czynszu spowodowane było przeoczeniem.

Zgodnie z § 1 ust. 4 zarządzenia Nr 33/2016 Prezydenta Miasta Rybnika, w przypadkach wynegocjowanych indywidualnie dla terenów II strefy związanych z uprawami rolnymi (w tym upraw warzywniczych, dla których nieruchomość została wydzierżawiona), istniała możliwość obniżenia stawki czynszu proporcjonalnie do powierzchni.

Sprawami związanymi z oddawaniem nieruchomości gminnych w dzierżawę, w tym sporządzeniem wykazów nieruchomości przeznaczonych do wydzierżawienia oraz naliczaniem należności za wydzierżawione nieruchomości, zajmowali się pracownicy Wydziału Mienia. Nadzór w tym zakresie sprawował Naczelnik tego Wydziału.

Wniosek nr 6

Wzmocnić nadzór nad pracownikami Wydziału Mienia w zakresie sporządzania wykazów nieruchomości przeznaczonych do oddania w dzierżawę w drodze bezprzetargowej w zgodności z postanowieniami zawieranych w następstwie wykazów umów dzierżawy, stosownie do art. 35 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r., poz. 2204 z późn. zm.), mając na uwadze art. 68 oraz art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.).

W zakresie gospodarowania mieniem Skarbu Państwa:

- W 2016 r. oraz 2018 r. Prezydent Miasta Rybnika, wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej, zaniechał sporządzenia i podania do publicznej wiadomości wykazów nieruchomości przeznaczonych do zbycia, czym naruszono art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r. poz. 1774 z późn. zm.). Zgodnie ze wskazanym przepisem wykaz ten wywiesza się na okres 21 dni w siedzibie właściwego urzędu, a także zamieszcza się na stronach internetowych właściwego urzędu. Informację o zamieszczeniu wykazu właściwy organ podaje do publicznej wiadomości przez ogłoszenie w prasie lokalnej o zasięgu obejmującym co najmniej powiat, na terenie którego położona jest nieruchomość. Ponadto, wykaz obejmujący nieruchomość przeznaczoną do zbycia w 2018 r. Prezydent Miasta Rybnika, wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej, zobowiązany był przekazać wojewodzie, w celu jego zamieszczenia na stronie podmiotowej wojewody w Biuletynie Informacji Publicznej przez okres 21 dni. Na podstawie art. 23 ust. 1 ww. ustawy o gospodarce nieruchomościami, zasobem nieruchomości Skarbu Państwa gospodarują starostowie (tutaj Prezydent Miasta na prawach Powiatu), wykonując zadania z zakresu administracji rządowej. Ponadto w myśl art. 11 ust. 1 oraz art. 12 powyższej ustawy organem reprezentującym Skarb Państwa w sprawach gospodarowania nieruchomościami jest starosta (tutaj Prezydent Miasta Rybnika), wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej, a także jako organ działający za Skarb Państwa jest zobowiązany do gospodarowania nieruchomościami w sposób zgodny z zasadami prawidłowej gospodarki.

Powyższe dotyczyło zbycia mienia:

- sprzedaż na rzecz drugiego współwłaściciela, osoby fizycznej, udziałów Skarbu Państwa w działce nr 412/51 (o powierzchni 2501 m²) wpisanej do księgi wieczystej GL1Y/00060331/, na podstawie aktu notarialnego Rep. A nr 12639/2016 z dnia 17 października 2016 r., za kwotę 27.085,00 zł netto oraz 23% należnego podatku Vat.
- sprzedaż na rzecz dotychczasowego użytkownika wieczystego prawa własności nieruchomości Skarbu Państwa – działka nr 2201/280 o pow. 2276 m² wpisanej do księgi wieczystej GL1Y/00117892/4, za kwotę 80.000,00 zł netto (operacja nie podlegała podatkowi VAT), na podstawie Rep. A nr 4116/2018 z dnia 16 marca 2018 r.

Inspektorzy Wydziału Mienia, odpowiedzialni za przygotowanie procedur zbycia ww. nieruchomości wyjaśnili, że nie było obowiązku sporządzania wykazów, gdyż poza nabywcami nie było innych osób którym przysługiwało pierwszeństwo w nabyciu nieruchomości. Nadzór w tym zakresie sprawował Naczelnik Wydziału Mienia.

Wniosek nr 7

Wzmocnić nadzór nad pracownikami Wydziału Mienia w zakresie sporządzania i podawania do publicznej wiadomości wykazów nieruchomości przeznaczonych do zbycia, informowania Wojewody Śląskiego o wszystkich czynnościach prawnych związanych z gospodarowaniem mieniem Skarbu Państwa, stosownie do art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 2007 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r. poz. 2204 z późn. zm.), mając na uwadze art. 68 oraz art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.).

W zakresie dochodów z wykorzystywania mienia Skarbu Państwa:

- *W latach 2018 - 2019 (dnia kontroli) nieprawidłowo gospodarowano mieniem Skarbu Państwa, co polegało na ustaleniu stawek czynszu dzierżawnego za grunty w kwotach niższych od ustalonych minimalnych stawek czynszu za dzierżawę nieruchomości Skarbu Państwa oraz nieustaleniu należności Skarbu Państwa za korzystanie przez podmiot z nieruchomości bez tytułu prawnego, co było niezgodne z art. 12 oraz art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2016 r., poz. 2147 z późn. zm.), a także z art. 42 ust 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 z późn. zm.).*

W myśl zacytowanych przepisów starosta (tutaj Prezydent Miasta Rybnika), wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej, a także jako organ działający za Skarb Państwa jest zobowiązany do gospodarowania nieruchomościami w sposób zgodny z zasadami prawidłowej gospodarki oraz naliczania należności za nieruchomości udostępniane z zasobu. Jednostki sektora finansów publicznych są obowiązane do ustalania przypadających im należności pieniężnych, w tym mających charakter cywilnoprawny, oraz terminowego podejmowania w stosunku do zobowiązanych czynności zmierzających do wykonania zobowiązania.

Pismem nr M.066.6.2016 z dnia 21 marca 2016 r. p. Janusz Koper – Zastępca Prezydenta Miasta Rybnika, w zastępstwie Prezydenta Miasta, ustalił minimalne stawki czynszu netto za dzierżawę 1 m² powierzchni gruntu stanowiącego własność Skarbu Państwa od umów zawieranych w trybie bezprzetargowym. Zgodnie z pkt 3 ww. pisma ustalone stawki minimalne czynszu stanowiły także podstawę ustalenia stawki wyjściowej w pierwszym przetargu. W ww. piśmie ustalono stawki dla terenów: pod lokalizację infrastruktury technicznej oraz magazynowo-składowe, manewrowe, postojowe, związanych z handlem i usługami, zabudowane garażami oraz przeznaczone pod ich lokalizację, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, rolnicze oraz ogrodnicze.

Powyższe dotyczyło dwóch umów dzierżaw.

- *w zakresie umowy zawartej z osobami fizycznymi:
Umowa dzierżawy nr M.6845.345.2017 z dnia 5 marca 2018 r. zawarta pomiędzy Skarbem Państwa – reprezentowanym przez Pełnomocnika Prezydenta Miasta ds. Inwestycji i gospodarki Przestrzennej oraz Naczelnika Wydziału Mienia, a osobami fizycznymi na*

dzierżawę gruntu – działka nr 387/222 o powierzchni 7 105 m², zapisana w księdze wieczystej GL1Y/00091896/3, karta mapy 2, obręb Stodoła, z przeznaczeniem na działkę rekreacyjną.

Dla umowy dzierżawy nr M.6845.345.2017 z dnia 5 marca 2018 r., na wniosek dzierżawcy, ustalono stawkę ryczałtową w wysokości 2.000,00 zł rocznie. Z przeliczenia indywidualnej stawki na liczbę dzierżawionych metrów kwadratowych powierzchni wynikało, że stawka za 1m² wynosiła 0,28 zł., podczas gdy czynsz dzierżawny powinien zostać wyliczony jako iloczyn m² dzierżawionej powierzchni oraz stawki minimalnej za 1m² w wysokości 0,40 zł rocznie dla działek rekreacyjnych położonych w strefie II Miasta. Z umowy wynikało, że wydzierżawiono 7 105 m² powierzchni gruntu, w związku z czym miesięczny czynsz winien wynosić 2.842,00 zł rocznie. Wyliczając czynsz dzierżawny przy zastosowaniu przyjętych stawek ww. pismem nr M.066.6.2016 z dnia 21 marca 2016 r. rocznie dochód Skarbu Państwa powinien być większy o 631,50 zł, natomiast Miastu Rybnik przysługiwałoby rocznie więcej o 210,50 zł.

Stawka czynszu dzierżawnego w umowie nr M.6845.345.2017 z dnia 5 marca 2018 r. ustalona została przez p. Piotra Kuczerę – Prezydenta Miasta Rybnika w uzgodnieniu z ówczesnym Pełnomocnikiem Prezydenta Miasta Rybnika ds. Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej. Umowę za Skarb Państwa podpisali obecny Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej oraz Naczelnik Wydziału Mienia.

Ponadto zaniechano ustalenia okresu korzystania bez tytułu prawnego z gruntów Skarbu Państwa, a w związku z tym nie naliczono opłaty należnej Skarbowi Państwa oraz Miastu Rybnik od osób fizycznych, z którymi następnie zawarto umowę dzierżawy nr M.6845.345.2017 z dnia 5 marca 2018 r. Pismem z dnia 21 września 2017 r. Miasto Rybnik zobowiązało osoby fizyczne, korzystające bezumownie z działki nr 387/222 stanowiącej własność Skarbu Państwa do wystąpienia do Wydziału Mienia Urzędu Miasta Rybnika, z wnioskiem o uregulowanie stanu prawnego i zawarcia właściwej umowy, w związku z zagospodarowaniem przez nich tej działki (przyogrodzeniem do posesji).

W umowie nr M.6845.345.2017 zawartej w dniu 5 marca 2018 r. opłatę za bezumowne korzystanie naliczono od dnia 27 września 2017 r. do dnia 4 marca 2018 r. tj. od dnia złożenia wniosku o zawarcie umowy dzierżawy do dnia zwarcia umowy dzierżawy. Nie dokonano ustalenia od jakiego dnia osoby fizyczne faktycznie korzystały z nieruchomości Skarbu Państwa.

- w zakresie umowy zawartej z osobą prawną:

Umowa dzierżawy nr M.6845.97.2018 z dnia 25 czerwca 2018 r. zawarta pomiędzy Skarbem Państwa – reprezentowanym przez Pełnomocnika Prezydenta Miasta ds. Inwestycji i gospodarki Przestrzennej oraz Naczelnika Wydziału Mienia, a osobą prawną, będącą spółką akcyjną, na dzierżawę gruntu – działki: nr 109/20, nr 273/1, nr 307/1 o łącznej powierzchni 2,2444 ha, zapisane w księgach wieczystych GL1Y/00117048/3, GL1Y/00119940/0, GL1Y/00117048/3, do używania i pobierania pożytków z przeznaczeniem na lokalizację toru kolejowego 313 (istniejącego).

W umowie dzierżawy nr M.6845.97.2018 z dnia 25 czerwca 2018 r. ustalono indywidualną ryczałtową stawkę czynszu dzierżawy w wysokości 1.000,00 zł netto miesięcznie, za grunt o powierzchni 2,2444 ha. Pismem nr M.066.6.2016 z dnia 21 marca 2016 r. ustalono stawkę w wysokości 0,70 zł za 1m² miesięcznie powierzchni terenu pod lokalizację infrastruktury technicznej w strefie I Miasta. Z przeliczenia wartości opłaty ryczałtowej ustalonej w umowie oraz dzierżawionej powierzchni wynikało, że stawka za 1m² przyjęta umową wynosiła 0,04 zł.

P. Janusz Koper – Zastępca Prezydenta Miasta Rybnika oraz pracownicy Urzędu Miasta Rybnika wyjaśnili, że dla ustalenia stawek w ww. umowach przyjęto praktykę stosowaną w przypadku dzierżaw na gruntach, których właścicielem jest Gmina Rybnik wynikającą z § 2 zarządzenia nr 33/2016 Prezydenta Miasta Rybnika z dnia 15 stycznia 2016 r. w sprawie ustalenia stawek czynszu za dzierżawę gruntów gminnych. Ww. zarządzenie w szczególnych przypadkach dopuszcza ustalanie stawek czynszu w drodze negocjacji oraz, że pismo z dnia 21 marca 2016 r. nie zawiera stawki czynszu dla przeznaczenia terenów pod lokalizację torów kolejowych.

Zaznaczyć należy, że zarządzenie Nr 33/2016 Prezydenta Miasta Rybnika z dnia 15 stycznia 2016 r. nie zawierało stawek czynszu dla terenów zajętych pod jakąkolwiek infrastrukturę, dlatego ich ustalenie dopuszczono w drodze negocjacji. Stawka czynszu za 1 m² przyjęta umową była rażąco niska w porównaniu ze stawkami wynikającymi w wykazów nieruchomości gminnych przeznaczonych do oddania w dzierżawę w drodze bezprzetargowej, ogłoszonych na stronie internetowej Urzędu Miasta Rybnika w latach 2018-2019. Dla terenów gminnych, dla których nie określono stawek wg przeznaczenia gruntu w ww. zarządzeniu Nr 33/2016, ustalono stawki w granicach od 0,50 zł do 10,00 zł za 1m² powierzchni gruntu w tym pod lokalizację: stacji paliw, stacji ładowania pojazdów, szafy rozdzielczo-sterujących dla realizacji sieci ciepłowniczej.

W trakcie kontroli nie udzielono odpowiedzi kto podjął decyzję o ustaleniu wysokości stawki czynszu w umowie dzierżawy nr M.6845.97.2018 z dnia 25 czerwca 2018 r. Umowę za Skarb Państwa podpisali obecny Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej oraz Naczelnik Wydziału Mienia.

Ponadto spółka akcyjna złożyła w dniu 1 grudnia 2017 r. (poprzez kancelarię adwokacką) wniosek o podjęcie rokowań w przedmiocie przygotowania treści umów stanowiących tytuł prawny do władania nieruchomościami gruntowymi, w związku z korzystaniem przez Spółkę z toru kolejowego oznaczonego numerem 313, zlokalizowanego m.in. na działkach nr 109/20, nr 307/1, nr 273/1, będących własnością Skarbu Państwa.

Następca prawny wnioskodawcy, także spółka akcyjna zwrócił się do Urzędu Miasta wnioskiem z dnia 31 stycznia 2018 r. o zawarcie umowy najmu bądź dzierżawy ww. działek. Niezależnie od tego Spółka wystąpiła do Wojewody Śląskiego o ustanowienie prawa użytkowania wieczystego, a w przypadku odmowy o odpłatne prawo użytkowania nieruchomości. Pomimo korzystania przez spółkę (oraz jej poprzednika) z nieruchomości Skarbu Państwa na dzień 1 grudnia 2017 r., w podpisanej wersji umowy nie znalazły się zapisy dotyczące opłaty za bezumowne korzystanie, a czynsz naliczono od 1 lipca 2018 r. (na podstawie umowy M.6845.97.2018 z dnia 25 czerwca 2018 r.) Nie ustalono także faktycznego okresu korzystania przez Spółkę z nieruchomości Skarbu Państwa, składającej się z ww. działek przed dniem 1 grudnia 2017 r.

Ze złożonych wyjaśnień wynikało, że nie zostało ustalone przez jaki okres czasu spółka (...) korzystała z toru kolejowego zlokalizowanego na działkach Skarbu Państwa nr 109/20, nr 307/1 i nr 273/1 przed zawarciem umowy dzierżawy, ponieważ tor nr 313 powstał wiele lat wcześniej przed złożeniem wniosku przez spółkę (...) o przedmiotową dzierżawę, na potrzeby Elektrowni Rybnik na przełomie lat 60 i 70. Tak więc grunt, na którym znajduje się tor kolejowy znajdował się w korzystaniu poszczególnych poprzedników prawnych wnioskodawcy.

Z wyliczeń dokonanych przez pracowników Wydziału Mienia wynikało, że należność z tytułu opłaty za bezumowne korzystanie przez spółkę z działek: nr 109/20, nr 307/1 i nr 273/1 o powierzchni 2,2444 ha, za okres od 1 grudnia 2017 r. do 30 czerwca 2018 r.,

przy zastosowaniu minimalnej stawki, ustalonej na podstawie ww. pisma M.066.6.2016 wynosiłaby odpowiednio 104.476,82 zł netto na rzecz Skarbu Państwa oraz 5.498,78 zł netto na rzecz Miasta Rybnik.

Naliczanie należności z tytułu czynszu dzierżawy oraz z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości należało do obowiązków Inspektora w Wydziale Mienia, a w zakresie tych zadań nadzór sprawował Naczelnik tego Wydziału.

W dodatkowych wyjaśnieniach z dnia 10 września 2019 r. przesłanych do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Katowicach przez p. Piotra Kuczerę – Prezydenta Miasta Rybnika poinformowano, że dokumenty w sprawie ustalenia indywidualnych stawek dla ww. umów nie zostały mu przedłożone do pisemnej akceptacji przez niedopatrzenie pracowników Wydziału Mienia.

Wniosek nr 8

Naliczać wysokość czynszu za dzierżawę nieruchomości Skarbu Państwa zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki, stosownie do art. 12 oraz art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r., poz. 2204 z późn.zm.) oraz z zastosowaniem minimalnych stawek ustalonych pismem nr M.066.6.2016 z dnia 21 marca 2016 r. oraz ustalać i naliczać wynagrodzenie należne Skarbowi Państwa za okres faktycznego korzystania bez tytułu prawnego z nieruchomości Skarbu Państwa mając na uwadze art. 42 ust 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.).

- W latach 2016 - 2017 oraz w 2019 r. (do dnia kontroli) nieprawidłowo dokonywano potrąceń stanowiących dochód Miasta Rybnika (miasta na prawach powiatu) z tytułu wpływów osiąganych za bezumowne korzystanie z nieruchomości Skarbu Państwa, co było niezgodne z art. 23 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2016 r., poz. 2147 z późn. zm.), w związku z art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 198 z późn. zm.). Na podstawie ww. przepisów od wpływów osiąganych ze sprzedaży, opłat z tytułu trwałego zarządu, użytkowania, czynszu dzierżawnego i najmu - nieruchomości Skarbu Państwa, a także od wpływów osiąganych z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości Skarbu Państwa oddanych w użytkowanie wieczyste oraz od odsetek za nieterminowe wnoszenie tych należności potrąca się 25% środków, które stanowią dochód powiatu, na obszarze którego położone są te nieruchomości. Źródłem dochodów własnych powiatu (tutaj Miasta na prawach powiatu) jest 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej. W myśl art. 23 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy o gospodarce nieruchomościami starostowie wykonują czynności związane z naliczaniem należności za nieruchomości udostępniane z zasobu oraz prowadzą windykację tych należności.*

Prezydent Miasta Rybnika – wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej zawarł w imieniu Skarbu Państwa trzy umowy dzierżawy nieruchomości gruntowych, w których ustalono termin korzystania z nieruchomości bez tytułu prawnego (okres przed zawarciem umów) oraz wysokość należności z tego tytułu..

Powyższe dotyczyło umów:

- nr M.6845.20.2016 z dnia 8 sierpnia 2016 r. zawartą z osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, na dzierżawę gruntu – działka nr 1365/3 o powierzchni 363 m² zapisanej w księdze wieczystej GL1Y/00161202/4,
- nr M.6845.289.2016 z dnia 7 listopada 2016 r. zawartą z osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, na dzierżawę gruntu – działka nr 609/21 o powierzchni 820 m² zapisanej w księdze wieczystej GL1Y/00001142/6,
- nr M.6845.464.2016 z dnia 24 listopada 2016 r. zawartą z osobą prawną, będącą spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, na dzierżawę gruntu – działka nr 2159/267 o powierzchni 500 m² zapisanej w księdze wieczystej GL1Y/00136018/3.

Od dochodów za korzystanie z nieruchomości bez tytułu prawnego Miasto Rybnik potrąciło wynagrodzenie w wysokości 25%, zamiast należnych 5 % dochodów. Kwota nienależnie pobranych dochodów wynikająca z ww. potrącenia wraz z odsetkami od ww. umów wynosiła 559,49 zł.

Ponadto od udostępnianych przez Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku lokali bez tytułu prawnego, stanowiących mienie Skarbu Państwa, w okresie od 1 stycznia 2019 r. do 25 lipca 2019 r. na rzecz Miasta Rybnika potrącono wynagrodzenie w wysokości 25% zamiast należnych 5% dochodów. Kwota nienależnie pobranych dochodów wynikająca z ww. potrącenia od udostępnienia lokali wynosiła 451,46 zł. Zgodnie z przedłożonym wyliczeniem należności Skarbu Państwa przez pracowników Urzędu Miasta Rybnika odsetki nie wystąpiły.

Wyjaśniono, że przyczyną nieprawidłowego naliczenia potrącenia należnego Miastu Rybnik było błędne klasyfikowanie przypisu należności przez pracowników Wydziału Mienia oraz pracowników Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku w § 0750, zamiast w § 0970 klasyfikacji budżetowej.

W czasie trwania kontroli p. Dariusz Skaba – Skarbnik Miasta przedłożył wyciąg bankowy nr 69/2019 z dnia 8 sierpnia 2019 r. potwierdzający przekazanie na rachunek bankowy Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego niesłusznie pobranych dochodów przez Miasta Rybnik w wysokości 451,46 zł. Do dnia sporządzenia wniosków pokontrolnych Miasto Rybnik przekazało na rachunek bankowy Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego kwotę 561,49 zł łącznie z odsetkami, nienależnie pobranych na rzecz Miasta Rybnik dochodów z tytułu bezumownego korzystania z gruntów Skarbu Państwa przed zawarciem umów nr: M.6845.20.2016, M.6845.289.2016, M.6845.464.2016.

Wniosek nr 9

Wzmocnić nadzór nad pracownikami Wydziału Mienia oraz Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, w zakresie prawidłowego ujmowania w klasyfikacji budżetowej opłat za korzystanie z mienia Skarbu Państwa bez tytułu prawnego, pozwalającego na dokonanie potrącenia dochodów na rzecz Miasta Rybnika w prawidłowej wysokości, stosownie do art. 23 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r., poz. 2204 z późn. zm.), w związku z art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2018 r., poz. 1530 z późn. zm.), mając na uwadze art. 68 i art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.).

- *Do dnia kontroli nie przeprowadzono czynności weryfikacyjnych w zakresie gruntów Skarbu Państwa oddanych w użytkowanie wieczyste (oznaczonych jako działki ewidencyjne) wchodzących w skład infrastruktury kolejowej, pod kątem ewentualnego zaliczenia tych gruntów do infrastruktury nieczynnej lub prywatnej. Do dnia 30 grudnia 2016 r. powyższe grunty, jako zajęte pod infrastrukturę kolejową były zwolnione od opłat z tytułu użytkowania wieczystego na mocy art. 8 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2016 r., poz. 1727 z późn. zm.). Z dniem 30 grudnia 2016 r. zmieniono brzmienie art. 3 przywołanej ustawy o transporcie kolejowym wyłączając, na mocy ust. 2 i ust. 3 tego artykułu, stosowanie zwolnienia gruntów zajętych pod infrastrukturę kolejową od opłat z tytułu użytkowania wieczystego (art. 8) – w przypadku infrastruktury kolejowej, na której zarządca infrastruktury nie dopuścił ruchu kolejowego (infrastruktura nieczynna) i infrastruktury kolejowej wykorzystywanej wyłącznie do realizacji własnych potrzeb jej właściciela lub jej zarządcy innych niż przewóz osób (infrastruktura prywatna).*

Zwolnienia działek poddanych kontroli od opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego na podstawie art. 8 ustawy o transporcie kolejowym stosowano wobec gruntów Skarbu Państwa oddanych w użytkowanie wieczyste podmiotom:

- *użytkownik o numerze ewidencyjnym 118802 Polskie Kolejowe Państwowe Energetyka S.A. na terenie Miasta Rybnika - 4 działki o powierzchni 1,1715 ha,*
- *użytkownik o numerze ewidencyjnym 000242 PKP Oddział Gospodarowania Nieruchomościami – 24 działki o powierzchni 47,4406 ha,*
- *użytkownik o numerze ewidencyjnym 118685 Polskie Piaski „Kotlarnia” S.A. na terenie Miasta Rybnika - 2 działki o powierzchni 9,3188 ha.*

W myśl art. 5 ust. 2a i ust. 2b ustawy o transporcie kolejowym, zarządca sporządza statut sieci kolejowej (układ połączonych ze sobą dróg kolejowych zarządzany przez zarządcę infrastruktury) wskazujący linie kolejowe, bocznice kolejowe oraz inne drogi kolejowe przez niego zarządzane, a także wskazujący, które z nich stanowią infrastrukturę nieczynną lub prywatną, a brak statutu sieci kolejowej jest równoznaczny z nadaniem zarządzanej infrastrukturze statusu infrastruktury nieczynnej.

Przez zarządcę infrastruktury, stosownie do art. 4 pkt 7 ustawy (w brzmieniu od 30 grudnia 2016 r.), należy rozumieć podmiot odpowiedzialny za zarządzanie infrastrukturą kolejową albo, w przypadku budowy nowej infrastruktury, podmiot, który przystąpił do jej budowy w charakterze inwestora; zadania zarządcy infrastruktury mogą wykonywać różne podmioty.

Jak stanowi art. 162 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1870 z późn. zm.), w toku wykonywania budżetu państwa obowiązują następujące zasady gospodarki finansowej: ustalanie, pobieranie i odprowadzanie dochodów budżetu państwa następuje na zasadach i w terminach wynikających z obowiązujących przepisów. W myśl art. 42 ust. 5 ww. ustawy o finansach publicznych, jednostki sektora finansów publicznych są obowiązane do ustalania przypadających im należności pieniężnych, w tym mających charakter cywilnoprawny, oraz terminowego podejmowania w stosunku do zobowiązanych czynności zmierzających do wykonania zobowiązania, przy czym na mocy art. 11 ust. 1 przywołanej wcześniej ustawy o gospodarce nieruchomościami organem reprezentującym Skarb Państwa w sprawach gospodarowania nieruchomościami jest starosta (tutaj Prezydent Miasta na prawach powiatu), wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej.

Stosownie do art. 23 ust. 1 pkt 1, pkt 2, pkt 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2016 r. poz. 2147 z późn. zm.), zasobem

nieruchomości Skarbu Państwa gospodarują starostowie, wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej, a w szczególności ewidencjonują nieruchomości zgodnie z katastrzem nieruchomości; zapewniają wycenę tych nieruchomości; wykonują czynności związane z naliczaniem należności za nieruchomości udostępniane z zasobu oraz prowadzą windykację tych należności. Zgodnie również z art. 12 ww. ustawy organy działające za Skarb Państwa, są zobowiązane do gospodarowania nieruchomościami w sposób zgodny z zasadami prawidłowej gospodarki.

Pracownicy Wydziału Mienia wyjaśnili, że nie dokonano ustaleń faktu istnienia infrastruktury nieczynnej i prywatnej, mając na uwadze art. 5 ust. 1, 2a i 2b ww. ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym, ponieważ prowadząc postępowanie wyjaśniające w sprawie naliczenia opłat z tytułu użytkowania wieczystego, każdy podmiot został indywidualnie sprawdzany i weryfikowany na podstawie dokumentów pozyskanych z KRS (dostęp elektroniczny) oraz na podstawie przedmiotu działalności (PKD) zweryfikowano czy mieści się w zakresie definicji infrastruktura kolejowa.

Ponadto wyjaśniono, że nieruchomości oznaczone ewidencyjnie jako działki nr 4656/35 oraz nr 110/20 o łącznej powierzchni 9,3188 ha, będące w użytkowaniu wieczystym Kopalni Piasku „Kotłarnia” S.A. zostały zwolnione z opłat zgodnie z decyzją Wojewody Śląskiego AG/Gd. II-I/7222/237/237/97 z dnia 24 czerwca 1999 r., na podstawie art. 6a ustawy z dnia 27 czerwca 1997 roku o transporcie kolejowym, który z dniem 1 czerwca 2003 r. utracił moc.

Wniosek nr 10

Podjąć działania mające na celu weryfikację zasadności stosowania zwolnienia z opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego wobec wszystkich nieruchomości Skarbu Państwa (działek ewidencyjnych) będących w użytkowaniu wieczystym płatników o numerach 118802, 000242, 118685, mając na uwadze art. 8 w związku z art. 3 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2019 r., poz. 710 z późn. zm.) oraz art. 12 w związku z art. 11 ust. 1, art. 25 ust. 1 pkt 1, pkt 2 i pkt 5, art. 73 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r., poz. 2204 z późn. zm.), a także art. 42 ust. 5 i art. 162 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.), a w przypadku stwierdzenia braku podstaw zastosowania przedmiotowego zwolnienia, naliczyć opłatę z tytułu użytkowania wieczystego.

Wniosek nr 11

Wzmocnić nadzór nad pracownikami Wydziału Mieniem w zakresie wykonywania zadań dotyczących stosowania zwolnień od opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego gruntów Skarbu Państwa, stosownie do art. 8 w związku z art. 3 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2019 r., poz. 710 z późn. zm.), mając na uwadze art. 42 ust. 5 i art. 162 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.) oraz art. 68 i art. 69 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy.

W zakresie podatku od nieruchomości:

- *W deklaracji na podatek od nieruchomości na 2019 r. dotyczącej Skarbu Państwa, złożonej w dniu 29 stycznia 2019 r. do Urzędu Miasta Rybnika przez Prezydenta Miasta Rybnika wykonującego zadania z zakresu administracji publicznej, nie ujęto nieruchomości Skarbu Państwa o powierzchni 152,2680 ha, położonych na terenie Miasta Rybnika, co do których nie wydano ostatecznych decyzji potwierdzających nabycie własności z mocy prawa przez Gminę Rybnik, na podstawie wymogów ustawy z dnia 10 maja 1990 r. przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, poz. 191 z późn. zm.). Powyższe było niegodne z art. 2 ust. 1 pkt 1 oraz art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1445 z późn. zm.). Zgodnie ze wskazanymi przepisami, opodatkowaniu podatkiem od nieruchomości podlegają m.in. grunty stanowiące własność osoby prawnej.*

Dopóki nie zostanie wydana ostateczna decyzja przewidziana w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych, dopóty w sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym sąd nie może ustalić faktu nabycia nieruchomości przez gminę na podstawie art. 5 ust. 1 tej ustawy. Stwierdzenie nabycia przez gminę własności należy do wyłącznej kompetencji organu administracyjnego, który orzeka w postępowaniu toczącym się zgodnie z kodeksem postępowania administracyjnego i kończy wydaniem decyzji podlegającej zaskarżeniu w toku instancji oraz do sądu administracyjnego.

W decyzji komunalizacyjnej, niezbędne jest określenie skutku przejścia prawa własności ze Skarbu Państwa na gminę, w stosunku do nieruchomości istniejących stosownie do nowych oznaczeń geodezyjnych i wieczysto-księgowych, ponieważ decyzja komunalizacyjna stanowi podstawę wpisu prawa własności do ksiąg wieczystych oraz do ewidencji gruntów i budynków.

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2017 r. poz. 2101 z późn.zm), podstawę wymiaru podatków stanowią dane zawarte w ewidencji gruntów i budynków. Oznacza to, że wspomniana ewidencja jest dokumentem urzędowym, na podstawie którego organ podatkowy określa powierzchnię i rodzaj przedmiotu opodatkowania podatkiem od nieruchomości. Ewidencja ma moc dokumentu urzędowego, więc zgodnie z art. 194 § 1 Ordynacji podatkowej stanowi dowód tego, co zostało w nim urzędowo stwierdzone.

Ponadto wykazuje się w niej również dane właścicieli nieruchomości, a w przypadku gruntów, dla których ze względu na brak księgi wieczystej, zbioru dokumentów albo innych dokumentów nie można ustalić ich właścicieli – osoby lub inne podmioty, które władają tymi gruntami na zasadach samoistnego posiadania.

Zgodnie z ww. ewidencją gruntów i budynków powyższe nieruchomości należały do Skarbu Państwa.

Zgodnie z wyjaśnieniami pracowników Urzędu Miasta Rybnika podatkiem od nieruchomości zostały objęte wszystkie nieruchomości wchodzące w skład zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, które ustalono na podstawie art. 228 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 2204 z późn. zm.). W myśl ww. przepisu w zasobie nieruchomości Skarbu Państwa nie ewidencjonuje się nieruchomości, które na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 maja 1990 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę

o pracownikach samorządowych (Dz. U. poz. 191, z późn. zm.) stały się, z mocy prawa, z dniem 27 maja 1990 r. własnością gmin, lecz co do których nie zostały wydane ostateczne decyzje potwierdzające nabycie własności.

Zadania w zakresie przygotowania danych do deklaracji na podatek od nieruchomości w zakresie mienia Skarbu Państwa należały do pracowników Wydziału Mienia. Nadzór w tym zakresie sprawował Naczelnik tego Wydziału.

- *W latach 2016 - 2019 do dnia kontroli, zaniechano dokonania prawidłowych czynności sprawdzających, celem ustalenia stanu faktycznego w zakresie niezbędnym do stwierdzenia zgodności z przedstawionymi dokumentami wobec podatnika, spółki akcyjnej będącej użytkownikiem gruntów Skarbu Państwa na terenie Miasta Rybnika oddanych w użytkowanie wieczyste, co było niezgodne z art. 272 pkt 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2015 r., poz. 613 z późn. zm.). W myśl tego przepisu, organy podatkowe pierwszej instancji dokonują czynności sprawdzających, mających na celu ustalenie stanu faktycznego w zakresie niezbędnym do stwierdzenia zgodności z przedstawionymi dokumentami.*

Podatnik ten wykazywał w deklaracjach na podatek od nieruchomości na lata 2016 - 2019 grunty zwolnione na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 716 z późn. zm.). Jako zwolnione od podatku od nieruchomości, podatnik wykazywał w deklaracjach:

- *grunty o powierzchni: 560.012 m² za lata 2016 - 2017, 561.916 m² za 2018 r. oraz 564.854 m² za 2019 r.,*
- *budynki zajęte na prowadzenia działalności gospodarczej o powierzchni 119 m² za lata 2016 - 2019,*
- *budowle o wartości 13.375.133,36 zł za lata 2016 – 2019.*

Organ podatkowy nie prowadził działań w celu weryfikacji prawidłowości deklarowania przez podatnika ww. danych, w tym prawidłowości wykazanego zwolnienia na podstawie ww. przepisu. Do końca 2016 r. zwolnienie od podatku, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, obejmowało budowle wchodzące w skład infrastruktury kolejowej w rozumieniu przepisów o transporcie kolejowym oraz zajęte pod nie grunty. Zwolnienie to przysługiwało, jeżeli:

- a) zarządca infrastruktury jest obowiązany do jej udostępniania licencjonowanym przewoźnikom kolejowym lub*
- b) są przeznaczone wyłącznie do przewozu osób, wykonywanego przez przewoźnika kolejowego, który równocześnie zarządza tą infrastrukturą bez udostępniania jej innym przewoźnikom, lub*
- c) tworzą linie kolejowe o szerokości torów większej niż 1435 mm.*

Z dniem 1 stycznia 2017 r. art. 7 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy otrzymał nowe brzmienie (zmianę tę wprowadził art. 2 ustawy z 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o transporcie kolejowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1923) i od początku 2017 r. zwalnia się od podatku od nieruchomości: grunty, budynki i budowle wchodzące w skład infrastruktury kolejowej w rozumieniu przepisów o transporcie kolejowym, która:

- a) jest udostępniana przewoźnikom kolejowym lub*
- b) jest wykorzystywana do przewozu osób, lub*
- c) tworzy linie kolejowe o szerokości torów większej niż 1435 mm.*

Podatnik uzyskał prawo użytkowania wieczystego 44 działek o powierzchni 34,2105 ha. na mocy decyzji Wojewody Śląskiego nr AG/Gd.II-1/7222/237/97 z dnia 24 czerwca 1999 r. Z tej decyzji wynikało także, że podatnik uzyskał prawo własności urządzeń typu: części torów kolejowych na linii piaskowej, przepusty kolejowe, wiadukty kolejowe. Na podstawie ww. decyzji Wojewoda Śląski zwolnił z opłat z tytułu użytkowania wieczystego grunty opisane w decyzji w związku z obowiązującym wówczas art. 6a ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o transporcie kolejowym (Dz. U., Nr 96 poz. 591 z późn. zm., Dz. U. z 1998 r., Nr 106 poz. 668), ustawa utraciła moc z dniem 31 maja 2003 r.

Na stronie internetowej podatnika umieszczono informację, że ww. podatnik nie wykorzystuje infrastruktury kolejowej do przewozu osób. Ponadto na stronie internetowej zamieszczono informację, że Linia kolejowa nr 302 (KPK-LK)/221- Linia kolejowa Kotlarnia - Paruszowiec - Boguszowice- należąca do sieci Magistrali Zachodniej posiadała rozstaw szyn o szerokości 1435 mm. Podatnik sam świadczył usługi przewoźowe. Na okoliczność przeprowadzonej weryfikacji podstawy do zwolnienia nie przedłożono w trakcie kontroli statutu uzyskanego od podatnika, ani podmiotu zarządzającego określających status linii, a w tym m.in. elementów infrastruktury kolejowej wchodzących w jej skład, określaniu elementów infrastruktury kolejowej, które stanowią infrastrukturę prywatną lub nieczynną. Zgodnie z art. 5 ust. 2b ustawy o transporcie kolejowym brak statutu sieci kolejowej, o którym mowa w art.5 ust. 2a tej ustawy, jest równoznaczny z nadaniem zarządzanej infrastrukturze statusu infrastruktury nieczynnej, tym samym brak jest podstaw do zwolnienia z podatku od nieruchomości.

W konsekwencji należy uznać, iż infrastruktura prywatna może korzystać ze zwolnienia z podatku od nieruchomości na gruncie art. 7 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (ponieważ stanowi infrastrukturę kolejową), o ile jest faktycznie udostępniana przewoźnikom kolejowym przez jej użytkownika. Nie będzie natomiast korzystać ze zwolnienia infrastruktura prywatna nieudostępniana przewoźnikom. Zgodnie z art. 4 pkt 1c ustawy o transporcie kolejowym, przez infrastrukturę prywatną rozumie się infrastrukturę kolejową wykorzystywaną wyłącznie do realizacji własnych potrzeb jej właściciela lub jej zarządcy innych niż przewóz osób.

W kwestii sposobu dokonania weryfikacji podstawy do zwolnienia z podatku od nieruchomości na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych pracownicy Wydziału Podatków wyjaśnili, podatnik jest właścicielem infrastruktury kolejowej i deklaruje wszystkie posiadane składniki majątkowe jako zwolnione z opodatkowania. Funkcję zarządcy tej infrastruktury pełni inny podmiot gospodarczy, którego działalność polega na udostępnianiu infrastruktury kolejowej licencjonowanym przewoźnikom kolejowym. Spółka zarządza m.in. linią kolejową nr 302 Kotlarnia-Boguszowice, położoną na terenie Rybnika. Jako zarządca infrastruktury kolejowej Spółka posiada regulamin określający zasady udostępniania jej przewoźnikom kolejowym. Załącznikiem do tego regulaminu jest schemat linii kolejowych. Wraz z deklaracjami na podatek od nieruchomości podatnik przedłożył wykaz gruntów, który został zweryfikowany w Rybnickim Systemie Informacji Przestrzennej w ten sposób, czy działki są zajęte przez elementy infrastruktury kolejowej. Dodatkowo zweryfikowano dołączony wykaz obiektów pod kątem, czy stanowią one elementy infrastruktury określone w załączniku nr 1 do ustawy o transporcie kolejowym.

Na deklaracjach za lata 2017 - 2019 w części „D – Adnotacje organu podatkowego” brak było jakichkolwiek zapisów, w tym podpisu pracownika dokonującego weryfikacji deklaracji.

Za weryfikację deklaracji na podatek od nieruchomości odpowiedzialny był pracownik Referatu Wymiaru Podatków, bezpośredni nadzór nad pracownikiem sprawował Kierownik tego Referatu.

Wniosek nr 12

Zweryfikować prawidłowość deklaracji na podatek od nieruchomości sporządzonych przez spółkę akcyjną – użytkownika wieczystego mienia Skarbu Państwa położonego na terenie Miasta Rybnika, a także sporządzonych przez Miasto Rybnik deklaracji na podatek od nieruchomości gminnych oraz Skarbu Państwa, stosownie do art. 274a § 1, art. 272 pkt 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2019 r. poz. 900 z późn. zm.) w związku z art. 2 ust. 1 pkt 1, art. 3 ust. 1 pkt 1 i art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1170 z późn. zm.), mając na uwadze art. 68 oraz art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.).

- *W latach 2016 - 2019 r. do dnia kontroli, zaniechano dokonania prawidłowych czynności sprawdzających celem ustalenia stanu faktycznego w zakresie niezbędnym do stwierdzenia zgodności z przedstawionymi dokumentami wobec podatników będących jednostkami oświatowymi. Naruszono tym art. 272 pkt 3 oraz art. 274a § 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2015 r., poz. 613 z późn. zm.).*

Zgodnie z przytoczonymi przepisami, organy podatkowe pierwszej instancji, z zastrzeżeniem art. 272a, dokonują czynności sprawdzających, mających na celu ustalenie stanu faktycznego w zakresie niezbędnym do stwierdzenia zgodności z przedstawionymi dokumentami. W razie wątpliwości co do poprawności złożonej deklaracji organ podatkowy może wezwać do udzielenia, w wyznaczonym terminie, niezbędnych wyjaśnień lub uzupełnienia deklaracji, wskazując przyczyny podania w wątpliwość rzetelności danych w niej zawartych.

Powyższe dotyczyło podatników będących jednostkami oświatowymi, którzy w deklaracjach na podatek od nieruchomości:

- *podatnicy o nr kart kontowych 1/1069, 1/794, 1/666 - nie deklarowali do opodatkowania powierzchni użytkowych budynków związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń tj. gabinetów pielęgniarek/higienistek na 2018 r. i na 2019 r. Natomiast w deklaracjach na podatek od nieruchomości na 2016 r. i 2017 r. wykazywali do opodatkowania z tego tytułu powierzchnie oraz uiszczali naliczony podatek,*

- *podatnicy o nr kart kontowych 1/765, 1/1137, 1/725, 1/696, 1/729, 1/700, 1/695, 1/512, 1/164 - nie deklarowali do opodatkowania powierzchni użytkowych budynków związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń tj. gabinetów pielęgniarek/higienistek na lata 2017 - 2019,*

W myśl art. 68 ust. 1 pkt 11 oraz art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r., poz. 59 z późn. zm.), do zadań dyrektora szkoły publicznej należy zapewnienie uczniom możliwości korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej spełniającego szczegółowe wymagania oraz wyposażonego w sprzęt określony w rozporządzeniu w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej w części dotyczącej warunków realizacji świadczeń gwarantowanych pielęgniarstwa lub higienistki szkolnej. Do jego zadań należy także współpraca z pielęgniarką

albo higienistką szkolną, lekarzem i lekarzem dentystą, sprawującymi profilaktyczną opiekę zdrowotną nad dziećmi i młodzieżą.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 pkt 10, art. 3 oraz art. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 217 z późn.zm.), działania służące zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia oraz inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia lub przepisów odrębnych regulujących zasady ich wykonywania są działalnością w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych. Świadczenia zdrowotne mogą być udzielane m.in. przez osoby fizyczne wykonujące zawód medyczny lub przez grupową praktykę pielęgniarek. W świetle przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 672 z późn. zm.), obecnie ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2018 r. poz. 646 z późn.zm.), a także ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, która dla określenia pojęcia działalności gospodarczej odwołuje się do przepisów tej ustawy, działalność w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych stanowi działalność gospodarczą.

▪ *podatnicy o nr kart kontowych: 1/737, 1/512, 1/695, 1/700 - nie wykazali danych dotyczących przedmiotów opodatkowania w pozycji budynki mieszkalne lub ich części w deklaracjach na podatek od nieruchomości na 2018 r. Natomiast w deklaracjach złożonych na 2016 r., na 2017 r. i na 2019 r. ww. podatnicy deklarowali powierzchnie budynków mieszkalnych lub ich części oraz uiszczali naliczony podatek.*

Organ podatkowy nie wezwał podatników do złożenia korekt deklaracji oraz niezbędnych wyjaśnień i nie przeprowadził postępowania w tym zakresie.

Stosownie do art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 716 z późn. zm.), opodatkowaniu podatkiem od nieruchomości podlegają budynki lub ich części. Zgodnie z art. 7 ust. 2 pkt 2 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, od podatku od nieruchomości zwalnia się publiczne i niepubliczne jednostki organizacyjne objęte systemem oświaty oraz prowadzące je organy, w zakresie nieruchomości zajętych na działalność oświatową.

Deklaracje zostały sprawdzone pod względem formalno-prawnym przez pracowników Referatu Wymiaru Podatków. Nadzór w tym zakresie pełnił Kierownik Referatu.

Wniosek nr 13

Ponownie przeanalizować prawidłowość opodatkowania nieruchomości pozostających w posiadaniu jednostek oświatowych, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości wszcząć w trybie art. 165 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2019 r., poz. 900 z późn. zm.) postępowanie podatkowe w celu prawidłowego ustalenia podstawy opodatkowania, mając na uwadze wymogi ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1170 z późn.zm.).

Wniosek nr 14

Wzmocnić nadzór nad pracownikami Referatu Wymiaru Podatków w zakresie dokonywania prawidłowych czynności sprawdzających deklaracje na podatek od nieruchomości, stosownie do art. 272 pkt 3, art. 274a § 2, art. 281 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2019 r., poz. 900 z późn. zm.), mając na uwadze art. 68 i art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.).

W zakresie księgowości:

- W 2015 r. i 2016 r. zaniechano przypisania do ksiąg rachunkowych Urzędu Miasta Rybnika trzech decyzji dotyczących zwrotu części dofinansowania projektów współfinansowanych ze środków objętych Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007 - 2013, czym naruszono art. 20 ust. 1 i art. 24 ust. 1, oraz art. 28 ust 1 pkt 8 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r. poz. 330 z późn. zm.), a także art. 40 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn.zm.).

Zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym. Na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy, księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco. W myśl art. 28 ust 1 pkt 8 pasywa ww. ustawy, (tutaj zobowiązania) wycenia się nie rzadziej niż na dzień bilansowy w kwocie wymagającej zapłaty.

Według art. 40 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych plany kont dla jednostek budżetowych powinny uwzględniać, że ujmuje się również wszystkie etapy rozliczeń poprzedzające płatność wydatków, a w zakresie wydatków i kosztów - także zaangażowanie środków.

Ponadto zgodnie z art. 35d ust. 1 pkt 1 ustawy o rachunkowości, w celu prawidłowej wyceny na dzień bilansowy, jednostka powinna utworzyć rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania, których kwotę można w sposób wiarygodny oszacować, a w szczególności z tytułu skutków toczącego się postępowania sądowego.

Gmina Rybnik zawarła z Województwem Śląskim reprezentowanym przez Zarząd Województwa Śląskiego umowy:

- nr UDA-RPSL.06.02.01-00-004/09-00 z dnia 24 sierpnia 2010 r. wraz z dwoma aneksami (Priorytet VI)

- nr UDA-RPSL.09.03.00-00-076/09-00 z dnia 14 września 2009 r. wraz z trzema aneksami (Priorytet IX)

- nr UDA-RPSL.04.02.00-00-015/10-00 z dnia 18 stycznia 2011 r. wraz z trzema aneksami. Umowy dotyczyły dofinansowania zadań: „Modernizacja hali widowiskowo-sportowej w Rybniku Boguszowicach” oraz etapu II tego zadania, jak również „Budowa Sieci elektronicznych nośników w ramach projektu <Kultura.rybnik.eu> w tym dostawa i montaż ekranu LED.

W wyniku uzyskanego przez Gminę Rybnik zwrotu podatku VAT w projektach finansowanych w ramach RPO WSL 2007 – 2013 z Urzędu Skarbowego w Rybniku, który zgodnie z oświadczeniem Gminy Rybnik nie stanowił kosztów kwalifikowanych, doszło do podwójnego finansowania zadań realizowanych na podstawie umów UDA-RPSL.06.02.01-00-004/09-00 i nr UDA-RPSL.09.03.00-00-076/09-00. Gmina Rybnik dokonała zwrotu zrefundowanej w ramach projektu części poniesionego podatku VAT bez odsetek.

Wobec powyższego decyzjami Zarządu Województwa Śląskiego nr 2151/FR/2015 z dnia 9 grudnia 2015 r. na kwotę 166.845,81 zł wraz z odsetkami oraz nr 2152/FR/2015 z dnia 9 grudnia 2015 r. na kwotę 102.872,36 zł wraz z odsetkami, Gmina Rybnik została zobowiązana do zwrotu zrefundowanej w ramach projektu części poniesionego podatku VAT.

Zobowiązania w kwotach 166.845,81 zł oraz 102.872,36 zł wynikające z ww. dwóch decyzji należało przypisać do ksiąg rachunkowych Urzędu Miasta Rybnika w miesiącu grudniu 2015 r., zaś odsetki na dzień bilansowy tj. 31 grudnia 2015 r. wynosiły:

- od decyzji nr 2151/FR/2015 z dnia 9 grudnia 2015 r. - 81.552,00 zł,
- od decyzji nr 2152/FR/2015 z dnia 9 grudnia 2015 r. - 62.957,00 zł.

W wyniku wniesionego odwołania od ww. decyzji przez Gminę Rybnik Zarząd Województwa Śląskiego wydał decyzje nr 78/RR/2015 (na decyzję 2151/FR/2015) oraz 79/RR/2015 (na decyzję nr 2152/FR/2015) z dnia 19 stycznia 2016 r. podtrzymujące w mocy poprzednie decyzje i dopiero te decyzje przekazane zostały do Wydziału Finansowego przez Wydział Rozwoju i ujęte w księgach rachunkowych Urzędu Miasta Rybnika w miesiącu lutym 2016 r.

Ponadto decyzją nr 3002/FR/2016 z dnia 15 listopada 2016 r. Gmina Rybnik zobowiązana została do zwrotu kwoty 60.439,37 zł wraz z odsetkami. Decyzja wydana została w związku z ustaleniem przez Zarząd Województwa Śląskiego wypłacenia przez Gminę Rybnik kwoty związanej z realizacją zadania wykonawcy, zamiast podwykonawcy, co oznaczało przekazanie środków pochodzących z dofinansowania przyznanego z Unii Europejskiej podmiotowi nieuprawnionemu. Skoro kwota dofinansowania została przez Beneficjenta przekazana podmiotowi nieuprawnionemu, to oznacza że stała się ona wydatkiem niekwalifikowanym, a tym samym wykorzystana w sposób nieprawidłowy.

Od ww. decyzji Gmina Rybnik wniosła skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach, który wyrokiem z dnia 21 listopada 2017 r. podtrzymał zaskarżoną decyzję.

Zobowiązania wynikające z decyzji 3002/FR/2016 z 15 listopada 2016 r. zostały przypisane w księgach rachunkowych Urzędu Miasta Rybnika w dniu 20 lutego 2018 r., niezwłocznie po otrzymaniu dyspozycji z Wydziału Promocji, wg pisma z 19 lutego 2018 r. Zobowiązania wynikające z powyższej decyzji należało przypisać do ksiąg rachunkowych w 2016 r. (jako zobowiązania sporne). Na dzień 31 grudnia 2016 r. odsetki od wydatków niekwalifikowanych wynosiły 23.487,00 zł, natomiast na dzień 31 grudnia 2017 r. - 28.322,00 zł.

Zgodnie z wyjaśnieniami pracowników Urzędu Miasta Rybnika brak formalnego przekazania decyzji nr 2151/FR/2015 i 2152/FR/2015 z dnia 9 grudnia 2015 r. nastąpił najprawdopodobniej w wyniku przeoczenia, nie oznaczało to jednak, że pion finansowy nie wiedział o wydaniu decyzji. Ponadto decyzja nr 3002/FR/2016 z dnia 15 listopada 2016 r. została przekazana po wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach, gdyż Miasto skorzystało z prawa do jej zaskarżenia.

Zgodnie z § 2 pkt 24 Instrukcji w sprawie obiegu, sprawdzania i zatwierdzania dowodów księgowych w Urzędzie Miasta Rybnika, stanowiącej załącznik do zarządzenia Prezydenta Miasta Nr 561/2014 z dnia 4 listopada 2014 r. oraz Zarządzenia nr 230/2017 Prezydenta Miasta Rybnika z dnia 6 kwietnia 2017 r., Wydziały mają obowiązek niezwłocznego dostarczania Skarbnikowi Miasta lub do Wydziału Księgowości wszelkich dokumentów powodujących powstanie zobowiązań względnie należności Miasta lub mających wpływ na stan jego aktywów.

Wniosek nr 15

Dokonywać bieżącego przypisywania do ksiąg rachunkowych Urzędu Miasta Rybnika, zobowiązań wynikających z wydanych decyzji o zwrocie dofinansowania projektów współfinansowanych ze środków unijnych, stosownie do art. 20 ust. 1 i art. 24 ust. 1 oraz art. 28 ust 1 pkt 8 ustawy z dnia 29 września

1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r., poz. 351), a także art. 40 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.).

Wniosek nr 16

Wzmocnić nadzór nad pracownikami wydziałów merytorycznych w zakresie przekazywania dowodów powodujących powstanie zobowiązań w celu bieżącego ich ujęcia w księgach rachunkowych, mając na uwadze § 2 pkt 24 Instrukcji w sprawie obiegu, sprawdzania i zatwierdzania dowodów księgowych w Urzędzie Miasta Rybnika, stanowiącej załącznik do zarządzenia Prezydenta Miasta Nr 230/2017 z dnia 6 kwietnia 2017 r. oraz art. 68 i art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.).

- *W latach 2017 - 2019 do dnia zakończenia kontroli, w księgach rachunkowych na koncie 130 – Rachunek bieżący jednostki – „wydatki”, ujmowano przelewy środków z rachunku bankowego „wydatki”, z zastosowaniem klasyfikacji budżetowej 750-75023-2980, której nie było w planie finansowym jednostki Urząd Miasta Rybnika. Przelewy środków dotyczyły wypłacanych pracownikom przyznanych ulgowych usług i świadczeń, dopłat oraz pożyczek z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Powyższe było podyktowane tym, że przelewy na poszczególnych pracowników dokonywane były z wyodrębnionego rachunku bankowego tzw. „placowego”. Następnie wydatki poniesione ww. klasyfikacji budżetowej były refundowane przelewem z prowadzonego wydzielonego rachunku bankowego dla Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Działaniem tym naruszono zasady funkcjonowania konta 130, do którego przypisany jest rachunek bankowy „wydatki” określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 r., poz. 1911 z późn.zm.), bowiem konto 130 służy do ewidencji stanu środków pieniężnych oraz obrotów na rachunku bankowym z tytułu wydatków budżetowych objętych planem finansowym. Natomiast zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 800 z późn.zm.), środki Funduszu są gromadzone na odrębnym rachunku bankowym.*

Osobą odpowiedzialną za prowadzenie rachunkowości jednostki oraz sprawującą nadzór nad wykonywaniem obowiązków pracowników Wydziału był Naczelnik Wydziału Księgowości, któremu powierzono obowiązki i odpowiedzialność Głównego Księgowego Urzędu Miasta Rybnika jako jednostki budżetowej pismami z dniem 1 czerwca 2017 r. i 1 stycznia 2019 r.

Wniosek nr 17

Zapewnić wypłacanie pracownikom Urzędu Miasta Rybnika przyznanych im ulgowych usług i świadczeń, dopłat oraz pożyczek z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych bezpośrednio z wydzielonego rachunku bankowego ZFŚS, stosownie do art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1352).

W zakresie dochodów z tytułu korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych:

- *W latach 2015 - 2018 przeznaczono nadwyżkę dochodów z tytułu opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na inne cele niż wskazane w art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286 z późn.zm.).
W myśl art. 18² ww. ustawy, dochody z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych (wydane na podstawie art. 18 lub art. 18¹ ww. ustawy) oraz dochody z opłat określonych w art. 11¹ wykorzystywane są na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnych programów przeciwdziałania narkomanii, a także zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnych programów przeciwdziałaniu narkomanii. Wskazane dochody nie mogą być przeznaczane na inne cele.*

W 2015 r. dochody z ww. opłat pobrano w wysokości 3.107.560,40 zł, natomiast wydatkowano na realizację zadań objętych gminnymi programami profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii łącznie 2.514.686,99 zł. Różnica pomiędzy wpływami z opłaty za zezwolenia na sprzedaż alkoholu a wydatkami dokonanyymi w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnego programu przeciwdziałania narkomanii w 2015 r. wynosiła 592.873,41 zł.

W 2016 r. dochody z ww. opłat pobrano w wysokości 3.149.002,17 zł, natomiast wydatkowano na realizację zadań objętych gminnymi programami profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii łącznie 2.734.037,21 zł. Różnica pomiędzy wpływami z opłaty za zezwolenia na sprzedaż alkoholu a wydatkami dokonanyymi w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnego programu przeciwdziałania narkomanii w 2016 r. wynosiła 414.964,96 zł.

W 2017 r. dochody z ww. opłat pobrano w wysokości 3.129.457,22 zł, natomiast wydatkowano na realizację zadań objętych gminnymi programami profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii łącznie 2.938.585,17 zł. Różnica pomiędzy wpływami z opłaty za zezwolenia na sprzedaż alkoholu a wydatkami dokonanyymi w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnego programu przeciwdziałania narkomanii w 2017 r. wynosiła 190.872,05 zł.

W 2018 r. dochody z ww. opłat pobrano w wysokości 3.168.409,24 zł, natomiast wydatkowano na realizację zadań objętych gminnymi programami profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii łącznie 2.865.795,06 zł. Różnica pomiędzy wpływami z opłaty za zezwolenia na sprzedaż alkoholu a wydatkami dokonanyymi w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnego programu przeciwdziałania narkomanii w 2018 r. wynosiła 302.604,18 zł.

W 2019 r. dochody z ww. opłat planowano w wysokości 3.150.000,00 zł, a wydatki na realizację zadań objętych gminnymi programami profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii planowano w łącznej 3.150.000,00 zł.

Za prawidłową gospodarkę finansową gminy zgodnie z treścią art. 53 ust. 1 ustawy o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1870 z późn. zm.) odpowiadał p. Piotr Kuczera – Prezydent Miasta Rybnika.

Wniosek nr 18

Zapewnić wydatkowanie środków pochodzących z dochodów z tytułu opłaty za korzystanie z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych wyłącznie na cele wskazane w art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r., poz. 2137 z późn. zm.).

W zakresie dotacji dla jednostek spoza sektora finansów publicznych:

- W 2016 r. przyjęto jako prawidłowe sprawozdanie złożone przez Fundację FENIX – „Powstań do Życia” z wykonania zadania publicznego w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym w 2015 r. pn.: „Życie bez promili”, pomimo iż poniesiono i rozliczono wydatki z dotacji dla mniejszej liczby osób niż wskazano w ofercie stanowiącej integralną część umowy na realizację zadania.*

Powyższe było niezgodne z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r., poz. 1817 z późn. zm.), bo organizacje pozarządowe przyjmując zlecenie realizacji zadania publicznego zobowiązują się do wykonania zadania publicznego w zakresie i na zasadach określonych w umowie odpowiednio o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego.

Zgodnie z art. 251 ust. 4 ustawy z dnia 27 stycznia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1870 z późn. zm.), wykorzystanie dotacji następuje w szczególności przez zapłatę za zrealizowane zadania, na które dotacja była udzielona, albo w przypadku gdy odrębne przepisy stanowią o sposobie udzielenia i rozliczenia dotacji, wykorzystanie następuje przez realizację celów wskazanych w tych przepisach.

Nieprawidłowość dotyczyła wykorzystania dotacji udzielonej na podstawie umowy nr OP.526.89.2015 z dnia 17 sierpnia 2015 r., w wysokości 17.950,00 zł, na zadanie publiczne „Życie bez promili”.

Ze sprawozdania końcowego przedłożonego do Urzędu Miasta Rybnika w dniu 21 stycznia 2016 r. oraz dokumentacji przedłożonej przez Fundację w wyniku kontroli realizacji zadania przez pracowników Urzędu Miasta Rybnika, wynikało że:

➤ *do udokumentowania wydatków w wysokości 4.500,00 zł poniesionych za zadanie ujęte w pkt I.3. „Posiłki i napoje” (15 warsztatów 2 godz., w których uczestniczyło łącznie 349 osób) przedłożono:*

- rachunek nr 17/2015 z dnia 4 września 2016 r. wystawiony przez Spółdzielnię Socjalną „FENIX-NAJLEPSNIKI” na kwotę 4.500,00 zł za usługę gastronomiczną za 1 szt. Zgodnie z adnotacją na dokumencie, wydatek został poniesiony w dniu 4 września 2016 r., natomiast do rachunku nie dołączono specyfikacji, z której wynikałoby ile posiłków zostało wydanych na warsztatach i dla ilu uczestników.

Zgodnie z przedłożoną ofertą koszt 1 posiłku wynosił 10 zł i był przewidziany dla 450 osób

tj.: 10,00 zł x 450 osób = 4.500,00 zł, natomiast ze złożonego sprawozdania końcowego z wykonania wydatków wynikało, że warsztaty zostały przeprowadzone w terminie od 1 września do 31 grudnia 2015 r., w których brało udział łącznie 349 osób zamiast zakładanych 450 osób tj. 349 osób x 10,00 zł = 3.490,00 zł. Różnica stanowi 1.010,00 zł,

➤ do udokumentowania wydatków w wysokości 6.750,00 zł poniesionych za zadanie ujęte w pkt I.2. „Materiały edukacyjne” (15 warsztatów 2 godz., w których uczestniczyło łącznie 349 osób) przedłożono:

- fakturę VAT nr FA/401/2015 z dnia 24 listopada 2015 r. wystawioną przez AMR CAMPANIA, na kwotę 2.500,00 zł brutto za 1 komplet materiałów edukacyjnych. Zgodnie z adnotacją na dokumencie, wydatek został poniesiony z dotacji w wysokości 1.290,77 zł w dniu 24 listopada 2016 r.,

- fakturę VAT nr 0136/15 z dnia 10 listopada 2015 r. wystawioną przez Usługi Poligraficzne i Wydawnicze „LEGIS”, na kwotę 2.656,80 zł brutto za 1 komplet materiałów edukacyjnych. Zgodnie z adnotacją na dokumencie, wydatek został poniesiony z dotacji w wysokości 2.456,80 zł w dniu 10 listopada 2015 r.,

- fakturę VAT nr 0124/15 z dnia 21 października 2015 r. wystawioną przez Usługi Poligraficzne i Wydawnicze „LEGIS” na kwotę 2.054,10 zł za 1 komplet materiałów. Zgodnie z adnotacją na dokumencie, wydatek został poniesiony z dotacji w wysokości 2.054,10 zł,

- fakturę VAT nr FS/15/10/2 z dnia 1 października 2015 r. wystawioną przez Ababink Polska Sp. z o.o. na kwotę 948,33 zł brutto za 1 komplet materiałów. Zgodnie z adnotacją na dokumencie, wydatek został poniesiony z dotacji w wysokości 948,33 zł.

Do ww. rachunków nie dołączono specyfikacji, z której wynikałoby ile sztuk materiałów zawierał 1 komplet, oraz ile sztuk materiałów edukacyjnych wydano dla uczestników warsztatów.

Zgodnie z przedłożoną ofertą koszt 1 sztuki materiałów wynosił 15 zł i był przewidziany dla 450 osób tj.: 15,00 zł x 450 osób = 6.750,00 zł, natomiast ze złożonego sprawozdania końcowego z wykonania wydatków wynikało, że w przeprowadzonych warsztatach brało udział łącznie 349 osób zamiast zakładanych 450 osób tj. 349 osób x 15,00 zł = 5.235,00 zł. Różnica stanowi 1.515,00 zł,

Weryfikacji sprawozdania z realizacji zadań publicznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym oraz prawidłowości rozliczenia pod względem formalno-rachunkowym dokonał pracownik Wydziału Polityki Społecznej. Nadzór w tym zakresie sprawował Naczelnik ww. Wydziału.

Wniosek nr 19

Ponownie rozliczyć dotację udzieloną dla Fundacji Fenix – „Powstań do Życia” na podstawie umowy nr OP.526.89.2015 z dnia 17 sierpnia 2016 r., w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego wykorzystania środków finansowych, wyegzekwować ich zwrot do budżetu, mając na uwadze postanowienia ww. umowy na realizację zadania, art. 16 ust. 1 i art. 17 pkt 3 ustawy z dnia 23 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r., poz. 688 z późn. zm.) oraz art. 251 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.).

Wniosek nr 20

Wzmocnić nadzór nad pracownikami Urzędu Miasta Rybnika w zakresie dokonywania weryfikacji sprawozdań z wykonania zadania a także dokumentów stanowiących podstawę rozliczenia realizacji zadań publicznych przez podmioty

niezaliczane do sektora finansów publicznych, stosownie do postanowień zawieranych umów, art. 17 pkt 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688 z późn. zm.), mając na uwadze art. 68 i art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.).

W zakresie dodatków uzupełniających dla nauczycieli:

- *W 2018 r. w analizie poniesionych w poprzednim roku kalendarzowym wydatków na wynagrodzenia nauczycieli oraz średniorocznej struktury zatrudnienia nauczycieli na stopniu awansu zawodowego stażysty za miesiące lipiec i sierpień 2017 r. błędnie przyjęto 0 etatu nauczyciela na tym stopniu awansu zawodowego w Zespole Szkół nr 1 im. Powstańców Śląskich w Rybniku, pomimo, że w ww. miesiącach w szkole tej był zatrudniony na 0.91 etatu nauczyciel stażysta i wypłacono mu wynagrodzenie za wskazane miesiące w łącznej wysokości 4.695,00 zł (2 x 2.347,50 zł).*

Powyższym naruszono § 3 ust. 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 stycznia 2010 r. w sprawie sposobu opracowywania sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 6, poz. 35 z późn. zm.), stosownie do którego, przy ustalaniu średniorocznej struktury zatrudnienia nauczycieli uwzględnia się liczbę etatów nauczycieli w okresach, w których wypłacono im wynagrodzenie ze środków ujętych w planie finansowym szkoły, zgodnie z wymiarem zatrudnienia określonym w umowie o pracę lub w akcie mianowania.

Jak wyjaśniono, przypisanie 0 etatu nauczyciela stażysty w Zespole Szkół nr 1 im. Powstańców Śląskich w Rybniku za miesiące lipiec i sierpień nastąpiło w wyniku błędu pracownika Centrum Usług Wspólnych w Rybniku – nieprawidłowego oznaczenia w systemie Place Optivum daty uwzględniającej wymiar etatu tego nauczyciela stażysty. Wygenerowany z ww. systemu plik z błędnymi danymi został wyeksportowany do Wydziału Edukacji przeprowadzającego analizę za 2017 r.

Przyjęcie błędnych danych w trakcie przeprowadzania analizy średniorocznej struktury zatrudnienia nauczycieli stażystów oraz faktycznie poniesionych wydatków na wynagrodzenia nauczycieli na tym stopniu awansu zawodowego za 2017 r. skutkowało nieprawidłowym sporządzeniem sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli za 2017 r., tzn. dla stopnia awansu zawodowego stażysty – w kolumnie 6 sprawozdania winna być wskazana liczba etatów 69,60, a nie podana 69,37; w kolumnie 8 winna być wskazana kwota 2.393.829,12 zł, a nie podana 2.388.763,74 zł, a w konsekwencji w kolumnie 10 tego sprawozdania winna być wskazana kwota 88.313,96 zł, a nie podana 93.379,34 zł.

Zgodnie z pouczeniem do punktu 5 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 stycznia 2010 r. w sprawie sposobu opracowywania sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 6, poz. 35 z późn. zm.), kwotę różnicy (kol. 10) dla nauczycieli stażystów należało obliczyć jako różnicę wydatków poniesionych na wynagrodzenia nauczycieli stażystów (kol. 9) i sumy iloczynu średniorocznej liczby etatów nauczycieli stażystów i średniego wynagrodzenia dla nauczyciela stażysty - 100% kwoty bazowej, określonej dla

nauczycieli corocznie w ustawie budżetowej - (kol. 8). Liczba ujemna informuje o kwocie różnicy, jaką należy podzielić i wypłacić w formie jednorazowych dodatków uzupełniających.

W wyniku korekty danych źródłowych kwota różnicy (kol. 10) uległa zmianie, jednakże nie spowodowała konieczności wypłaty jednorazowego dodatku uzupełniającego dla nauczycieli stażystów. Dokonana przez pracowników Wydziału Edukacji symulacja korekty sprawozdania potwierdziła, że w placówkach podległych Miastu Rybnik na stopniu awansu zawodowego nauczyciele stażyści zostały osiągnięte wynagrodzenia na poziomie wyższym niż średnie wynagrodzenia określone w ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.

Obowiązek przeprowadzenia analizy średniorocznej struktury zatrudnienia nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego (oraz poniesionych w poprzednim roku kalendarzowym wydatków na wynagrodzenia nauczycieli w odniesieniu do wysokości średnich wynagrodzeń, o których mowa w art. 30 ust. 3 ustawy Karta Nauczyciela) spoczywa na organie prowadzącym szkołę, w myśl art. 30a ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela. Powyższe przekłada się na obowiązek weryfikowania przez organ prowadzący danych przekazywanych przez Centrum Usług Wspólnych w Rybniku w celu sporządzenia sprawozdań z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 2077 późn. zm.), kontrolę zarządczą w jednostkach sektora finansów publicznych stanowi ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy, a w myśl art. 68 ust. 2 pkt 1 i pkt 3 ww. ustawy, celem kontroli zarządczej jest zapewnienie w szczególności zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi oraz wiarygodności sprawozdań. Natomiast zgodnie z art. 69 ust. 1 pkt 2 i pkt 3 ww. ustawy, zapewnienie funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej należy do obowiązków prezydenta miasta i kierownika jednostki.

Zadania związane z przeprowadzaniem analizy poniesionych w poprzednim roku kalendarzowym wydatków na wynagrodzenia nauczycieli w odniesieniu do wysokości średnich wynagrodzeń oraz średniorocznej struktury zatrudnienia nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego należały do pracowników Wydziału Edukacji. Nadzór w tym zakresie sprawował Naczelnik Wydziału.

Sprawozdanie za 2017 r. zostało zatwierdzone przez p. Piotra Kuczerę – Prezydenta Miasta Rybnika.

Wniosek nr 21

Sporządzić korektę sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez Miasto Rybnik za 2017 r., z uwzględnieniem prawidłowej liczby etatów nauczycieli stażystów zatrudnionych w Zespole Szkół nr 1 im. Powstańców Śląskich w Rybniku w miesiącach lipiec i sierpień 2017 r., mając na uwadze § 3 ust. 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 stycznia 2010 r. w sprawie sposobu opracowywania sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 6, poz. 35 z późn.zm.).

Wniosek nr 22

Wzmocnić nadzór nad pracownikami Wydziału Edukacji, którym powierzono dokonywanie analizy poniesionych w poprzednim roku kalendarzowym wydatków na wynagrodzenia nauczycieli w odniesieniu do wysokości średnich wynagrodzeń oraz średniorocznej struktury zatrudnienia nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego, stosownie do art. 30a ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2018 r., poz. 967 z późn. zm.) w związku z § 3 ust. 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 stycznia 2010 r. w sprawie sposobu opracowywania sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 6, poz. 35 z późn. zm.), mając na uwadze art. 68 i art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.).

Stosownie do treści art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 561 z późn. zm.), sprawozdanie o sposobie realizacji wniosków pokontrolnych należy przedłożyć Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Katowicach, **w terminie 30 dni** od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

Do wniosków pokontrolnych zawartych w niniejszym wystąpieniu przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń **w zakresie wymienionym w art. 9 ust. 4 ustawy** z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych. Zastrzeżenia można wnosić do **Kolegium** tutejszej Izby, **w terminie 14 dni** od daty otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Prezes
Regionalnej Izby Obrachunkowej
w Katowicach
Daniel Kołodziej